

OPINIA RADY**z dnia 10 marca 2009 r.****w sprawie zaktualizowanego programu stabilności na lata 2008–2011 przedstawionego przez Niderlandy**

(2009/C 68/06)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 5 ust. 3,

uwzględniając zalecenie Komisji,

po zasięgnięciu opinii Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

PRZEDSTAWIA NINIEJSZĄ OPINIĘ:

- (1) W dniu 10 marca 2009 r. Rada przeanalizowała zaktualizowany program stabilności przedstawiony przez Niderlandy, obejmujący lata 2008–2011.
- (2) W roku 2008 r. odnotowano znaczne osłabienie aktywności gospodarczej, ponieważ globalne spowolnienie gospodarcze i kryzys finansowy odbiły się zarówno na popycie zewnętrznym, jak i krajowym. Roczny wzrost osiągnął wprawdzie poziom 1,9 %, jednak było to spowodowane głównie znacznym efektem przeniesienia silnego popytu krajowego w drugiej połowie 2007 r., związanego z wysokim wzrostem spożycia prywatnego. W śródkresowej prognozie służb Komisji ze stycznia 2009 r. przewiduje się, że w roku 2009 aktywność gospodarcza zmniejszy się gwałtownie o 2 %. Bardzo otwarta gospodarka Niderlandów względnie mocno ucierpi wskutek przewidywanego spadku wymiany handlowej na świecie. Zasadnicze wyzwania polityczne w okresie spowolnienia odnoszą się zarówno do sektora finansowego, w przypadku którego związane są z podjęciem działań w reakcji na bardzo niski poziom zaufania i zmniejszającą się wartość aktywów funduszy emerytalnych, jak i do gospodarki realnej, w przypadku której dotyczą wsparcia dla inwestycji i konkurencyjności. Spowolnienie wywrze znaczny wpływ na finanse publiczne, ponieważ należy się spodziewać, że prognozowana nadwyżka w roku 2008 zamieni się w deficyt w roku 2009, który pogłębi się jeszcze w roku 2010. Uwzględniono przy tym skutki przedstawionego w listopadzie pakietu wsparcia koniunktury, w ramach którego przewidziano między innymi wsparcie dla inwestycji prywatnych.
- (3) W dniu 19 grudnia 2008 r. Niderlandy przedłożyły dodatek do programu stabilności zawierający plan naprawy gospodarczej oraz częściową aktualizację scenariusza makroekonomicznego. Dane liczbowe przedstawione w dodatku są znacznie mniej optymistyczne niż zawarte w programie, wskazując na wzrost PKB na poziomie -0,75 % w roku 2009 i 1 % w roku 2010 oraz deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych odpowiednio na poziomie 1,2 % i 2,4 % PKB. Niemniej te nowe dane liczbowe nie będą wykorzystane jako podstawa oceny, jako że scenariusz makroekonomiczny nie był kompletny, a przedstawione dane o finansach publicznych służyły raczej celom informacyjnym i nie były oficjalnie zatwierdzone przez ministerstwo finansów.
- (4) Scenariusz makroekonomiczny będący podstawą programu przewiduje, że tempo wzrostu realnego PKB obniży się z poziomu 2,25 % w roku 2008 do 1,25 % w roku 2009, a następnie podniesie się do poziomu wynoszącego średnio 2 % w pozostałych latach okresu objętego programem. Wobec szybkiego pogarszania się perspektyw makroekonomicznych w ostatnich miesiącach wydaje się obecnie, że ten sfinalizowany we wrześniu ⁽²⁾ scenariusz oparty jest na wyraźnie optymistycznych założeniach dotyczących wzrostu gospodarczego, jeśli porównać go ze śródkresową prognozą służb Komisji ze stycznia. Nawet przedstawiona w dodatku liczba wyrażająca wzrost PKB w roku 2009 (-0,75 %) jest mimo wszystko optymistyczna w porównaniu z prognozą służb Komisji, która uwzględniła gwałtowne pogorszenie się perspektyw gospodarczych. W szczególności najnowsze

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1. Dokumenty przytoczone w niniejszym tekście są dostępne na następującej stronie internetowej:
http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ Ocena uwzględnia w szczególności śródkresową prognozę służb Komisji ze stycznia 2009 r., ale również inne informacje, które uzyskano od tego czasu.

dostępne informacje wskazują na wyraźne zmniejszenie inwestycji spowodowane zaostrzeniem warunków udzielania kredytów, jak również na gwałtowny spadek eksportu w związku ze słabym popytem zewnętrznym. W scenariuszu makroekonomicznym nie uwzględniono (ograniczonego) wpływu pakietu wsparcia koniunktury na budżet ani na gospodarkę. Zawarte w programie przewidywania dotyczące inflacji wydają się zawyżone dla roku 2009, natomiast dla następnych lat wydają się realistyczne.

- (5) W prognozie śródkresowej służb Komisji ze stycznia 2009 r. nadwyżkę sektora instytucji rządowych i samorządowych w roku 2008 oszacowano na 1,1 % PKB, natomiast w poprzedniej zaktualizowanej wersji programu stabilności zakładano, że wyniesie ona 0,5 % PKB. Przyczyną tej poprawy jest przede wszystkim lepszy od zakładanego wynik w 2007 r. Oprócz tego również wzrost dochodów w 2008 r. był nieco wyższy od przewidywanego, co wiąże się z faktem, że wyższe dochody z gazu zostały tylko częściowo skompensowane niższymi, wskutek kryzysu finansowego, dochodami z podatków. Wzrost wydatków w roku 2008 był również nieznacznie wyższy, co w dużej mierze spowodowane było wyższymi od przewidywanych płatnościami z tytułu odsetek i wydatkami na opiekę nad dziećmi.
- (6) W aktualizacji programu cel budżetowy na rok 2009 ustalono jako nadwyżkę na poziomie 1,2 % PKB, natomiast w śródkresowej prognozie służb Komisji przewiduje się deficyt na poziomie 1,4 %. Saldo strukturalne, zgodnie z informacjami przedstawionymi w aktualizacji programu stabilności i przeliczone przez służby Komisji, ma osiągnąć nadwyżkę na poziomie około 1 % PKB w 2009 r., w porównaniu do nadwyżki na poziomie około 0,75 % w roku 2008. Przedstawiony w programie kurs polityki budżetowej można uznać za nieco restrykcyjny. Jednakże w prognozie śródkresowej służb Komisji przewidziano na rok 2009 ekspansywny kurs polityki budżetowej, w którym saldo strukturalne obniża się o 1 punkt procentowy PKB w wyniku oddziaływania budżetowego działań uznaniowych podjętych w reakcji na spowolnienie gospodarcze (co może spowodować przyrost o wielkość sięgającą 0,5 % PKB), a także w wyniku utraconych dochodów z gazu i dochodów podatkowych związanych z niższym wzrostem i większą elastycznością podatkową.
- (7) Głównym celem strategii budżetowej określonej w programie jest osiągnięcie nadwyżki strukturalnej, tj. nadwyżki w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne po skorygowaniu o działania jednorazowe i inne działania tymczasowe, w wysokości 1 % PKB na koniec okresu objętego programem. Tym samym przez cały okres objęty programem Niemcy osiągałyby swój średniookresowy cel budżetowy, tzn. deficyt strukturalny wynoszący między 0,5 % a 1 % PKB. W programie zakłada się, że nominalna nadwyżka budżetowa zmniejszy się z poziomu 1,2 % w roku 2009 do poziomu 0,8 % PKB w roku 2010, by następnie wzrosnąć do 1,1 % PKB w roku 2011. Podobnie będzie się kształtowało saldo pierwotne. Przewiduje się, że dług brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych, którego wysokość szacuje się w programie na 42,1 % PKB w roku 2008, zmniejszy się o 6 punktów procentowych w okresie objętym programem. Niemniej prognozy te zostały sporządzone przed podjęciem działań rządowych ukierunkowanych na stabilizację rynków finansowych, i tym samym nie uwzględniają tych działań. Wspomniane działania, takie jak zakup banku Fortis Bank Netherlands i operacje dokapitalizowania banków, przyczyniły się w roku 2008 do wzrostu wskaźnika długu w relacji do PKB o około 15 punktów procentowych. W szczególności, zgodnie ze śródkresową prognozą służb Komisji, wskaźnik zadłużenia osiągnął poziom 57,3 % w roku 2008, natomiast w roku 2009 spadnie do 53,2 % w związku ze spłatą pożyczki, by w roku 2010 ponownie wzrosnąć do poziomu 55,2 %. Stosownie do sugestii zawartych w dodatku z grudnia 2008 r. obecnie oczekuje się, że saldo nominalne w latach 2009–2010 osiągnie poziom znacznie niższy od wartości docelowych założonych w programie (przewidyującym deficyt na poziomie — odpowiednio — 1,2 % i 2,4 %). Sugeruje to, że dane dotyczące planowanego salda na rok w 2011 mogą być również nieaktualne.
- (8) Wyniki budżetowe mogą być, ze względu na różne zagrożenia, (znacznie) gorsze niż przewidziano w programie. Co najistotniejsze, przewidywania makroekonomiczne są oparte na wyraźnie optymistycznych założeniach dotyczących wzrostu gospodarczego, czego dowodzą ostatnie słabe dane gospodarcze np. dotyczące produkcji przemysłowej. Dane dotyczące wzrostu gospodarczego w roku 2009 różnią się w stosunku do śródkresowej prognozy służb Komisji o 3,25 % PKB, co oznacza znaczne zagrożenia dla budżetu, jak również znajduje odzwierciedlenie w pogarszającym się saldzie sektora instytucji rządowych i samorządowych, o którym mowa w dodatku. Ponadto w określonych w programie celach budżetowych nie zostały jeszcze uwzględnione budżetowe środki stymulacyjne, aczkolwiek ich wpływ jest bardzo mały. Oprócz bezpośredniego wpływu na budżet środki obejmujące udzielenie gwarancji stanowią znaczne zagrożenie pośrednie, jeżeli gwarancje te zostaną faktycznie w dużym stopniu wykorzystane. Zagrożenie dla wyniku budżetowego mogą stanowić również dochody z gazu, ponieważ w programie oszacowano je przy bardziej optymistycznych założeniach dotyczących cen ropy niż w śródkresowej prognozie służb Komisji. W związku z tymi zagrożeniami dla celów budżetowych oraz znacznymi gwarancjami udzielonymi sektorowi bankowemu istnieje wysokie ryzyko, że wskaźnik zadłużenia będzie się kształtował mniej korzystnie niż przewidziano w programie.

- (9) Długoterminowy wpływ na budżet związany ze starzeniem się społeczeństwa jest w Niderlandach wyższy niż średnia UE. Prognozowany przyszły wzrost dochodów z podatków wyrażonych w proporcji do PKB, wynikający głównie z odroczonego opodatkowania prywatnych systemów emerytalnych, częściowo skompensowałby wzrost wydatków publicznych w perspektywie długoterminowej. Oszacowana w programie sytuacja budżetowa w roku 2008, która jest lepsza niż sytuacja wyjściowa z poprzedniego programu, przyczynia się do zrównoważenia przewidywanego długoterminowego wpływu starzenia się społeczeństwa na budżet, ale nadal nie jest wystarczająco dobra, aby w pełni sprostać presji wydatkowej w przyszłości. Wyższe nadwyżki pierwotne w perspektywie średniookresowej i wdrożenie reform w celu ograniczenia prognozowanego wzrostu wydatków związanych ze starzeniem się społeczeństwa przyczyniłyby się do zmniejszenia zagrożenia dla stabilności finansów publicznych, które kształtuje się na średnim poziomie. Kryzys finansowy może mieć negatywny wpływ również na długoterminową stabilność finansów publicznych w związku z wdrażanymi przez Niderlandy programami stabilizacji sektora finansowego (jak np. dokapitalizowanie, gwarancje), głównie z racji ich wpływu na dług publiczny, gdyby koszty wsparcia rządowego nie zostały w pełni odzyskane w przyszłości.
- (10) W roku 1994 Niderlandy zaczęły stosować ramy budżetowe oparte na bieżących tendencjach, co okazało się bardzo udanym rozwiązaniem ⁽¹⁾. Obecny rząd potwierdził te ramy, chociaż na początku kadencji rządu w roku 2007 wprowadzono kilka drobnych dostosowań ⁽²⁾. Zasady budżetowe zostały zmienione ostatnio w listopadzie 2008 r. w ten sposób, że wszystkie ewentualne wydatki oraz dochody inne niż podatkowe wynikające z interwencji w sektorze finansowym nie będą objęte pułapami wydatków ⁽³⁾. Ponadto jeżeli wskutek tych działań rządowych zostanie osiągnięta wartość alarmowa ⁽⁴⁾ deficytu w wysokości 2 % PKB, nie będą podejmowane żadne środki korygujące. Ta dodatkowa zasada budżetowa ma zminimalizować wpływ środków, które zostały podjęte w reakcji na kryzys finansowy, na normalny proces kształtowania polityki budżetowej. Nie wskazano daty, do której mają obowiązywać te zmienione zasady. Rząd ogłosił także reformę metod ujmowania w budżecie innych niż podatkowe dochodów z gazu, począwszy od 2012 r. Na lata 2008–2011 określono maksymalną kwotę dochodów z gazu, jaką można przeznaczać na wydatki.
- (11) Rząd Niderlandów przyjął szereg środków w celu ustabilizowania sektora finansowego. Po pierwsze, zwiększono do 100 000 EUR kwotę objętą systemem gwarantowania depozytów. Po drugie, wprowadzono system gwarantowania kredytów, w ramach którego udostępniono kwotę 200 mld EUR (33 % PKB) na zabezpieczenie bankowych średnioterminowych instrumentów dłużnych. System ten ma poprawić dostęp banków do finansowania. Po trzecie, utworzono fundusz w wysokości 20 mld EUR (3,3 % PKB) przeznaczony na dokapitalizowanie instytucji finansowych. Oprócz tego rząd przeprowadził nacjonalizację jednego z głównych banków i udostępnił instrument wsparcia dużej instytucji finansowej.
- (12) Zgodnie z europejskim planem naprawy gospodarczej, zatwierdzonym w grudniu przez Radę Europejską, Niderlandy przyjęły środki służące wsparciu inwestycji prywatnych za pomocą obniżek podatków i gwarancji kredytów, ochronie miejsc pracy przez wprowadzenie możliwości czasowego zmniejszenia liczby godzin pracy, zwiększeniu podaży kredytów wskutek gwarancji, a także obniżenie składek na ubezpieczenia społeczne. Środki te są podejmowane w odpowiednim momencie, przewidują konkretne cele, są zgodne z europejskim planem naprawy gospodarczej i częściowo mają charakter czasowy. W związku z tym nie powinny wywrzeć znacznego skutku na stabilność finansów publicznych w długim okresie. Biorąc pod uwagę znaczne zobowiązania w związku z programami pomocy finansowej, pomimo dobrej wyjściowej sytuacji w odniesieniu do salda budżetu i poziomu długu publicznego oraz przewidywanej dotkliwości spowolnienia gospodarczego, zakres programu wsparcia budżetowego jest niewielki (0,5 % PKB). W aktualizacji programu stabilności przewiduje się także szereg środków strukturalnych, które pobudzają popyt, ale są również zgodne z programem reform polityki w dłuższej skali czasowej. Obniżenie składek na ubezpieczenia społeczne ma pobudzić popyt i równocześnie zwiększyć podaż siły roboczej. Oprócz tego w celu ograniczenia zwolnień pracowników oraz ułatwienia przemian na rynku pracy tworzone są ośrodki mobilności, oparte na partnerstwach publiczno-prywatnych. Środki te związane są ze średniookresowym programem reform i z zaleceniami dla Niderlandów, przedstawionymi przez Komisję w dniu 28 stycznia 2009 r. w ramach strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

⁽¹⁾ Świadczy o tym fakt, że od roku 1994 średni deficyt budżetowy kształtował się na poziomie 1,1 % PKB, tj. na znacznie lepszym poziomie niż średni deficyt w strefie euro, wynoszący 2,3 % PKB. Ponadto cel budżetowy wytyczony w odnośnych memorandumach budżetowych nie został osiągnięty jedynie w 3 latach.

⁽²⁾ Zob. opis tych środków zamieszczony w ocenie makroekonomicznej programu stabilności przedstawionego przez Niderlandy (aktualizacja z listopada 2007 r.), rozdział 6.

⁽³⁾ Pułapy wydatków w Niderlandach obejmują wydatki i dochody inne niż podatkowe.

⁽⁴⁾ Wartość alarmowa salda sektora instytucji rządowych i samorządowych ma na celu uniknięcie przekroczenia progu dla deficytu wynoszącego 3 % PKB. Kiedy jest prawdopodobne, że deficyt budżetowy przekroczy tę wartość, konieczne jest podjęcie środków korygujących, aby zapobiec pojawieniu się nadmiernego deficytu. Wartość alarmową wprowadzono w 2004 r. w reakcji na nadmierny deficyt w 2003 r. Początkowo wartość alarmową deficytu poziomem 2,5 % PKB. W roku 2007 obniżono ją do poziomu 2,0 % PKB.

- (13) Sądząc po zmianach salda strukturalnego i biorąc pod uwagę zagrożenia dla prognoz budżetowych, kurs polityki budżetowej w roku 2009 ma charakter ekspansywny. Jest to zasadniczo zgodne z paktem stabilności i wzrostu, w którym wskazuje się, że dostosowanie powinno być większe w okresach dobrej koniunktury gospodarczej, natomiast w okresach gorszej koniunktury może być mniejsze. Niemniej w świetle znacznych zagrożeń w odniesieniu do kształtowania się salda oraz długu publicznego istnieje ryzyko, że pogorszenie stanu finansów publicznych będzie miało negatywny wpływ na ich długookresową stabilność. Z drugiej strony oczekuje się, że pewien pozytywny wpływ na długoterminową stabilność będą miały planowane środki mające dalej zwiększać wskaźnik zatrudnienia, takie jak stopniowe znoszenie możliwości przenoszenia ogólnego kredytu podatkowego i wprowadzenie ulgi podatkowej powiązanej z uzyskiwanymi dochodami z pracy, co ma spowodować, że podjęcie zatrudnienia stanie się opłacalne dla osób niskowyzkwalifikowanych. Mając na uwadze zagrożenia dla wspomnianych wyżej prognoz dotyczących poziomu długu, w okresie objętym programem wskaźnik zadłużenia może przekraczać wartość referencyjną.
- (14) Co do wymagań odnośnie do danych, określonych w kodeksie postępowania dotyczącym programów stabilności i konwergencji, w programie przedstawiono wszystkie dane obowiązkowe i większość danych opcjonalnych.

Ogólnie można stwierdzić, że wyjściowa sytuacja budżetowa Niderlandów jest stabilna. Jednak w związku z przewidywanym gwałtownym spowolnieniem gospodarczym saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych może, po kilku latach nadwyżki, ponownie przyjąć wartości ujemne. Wskaźnik długu brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych znacznie wzrósł w rezultacie przyjęcia środków służących wsparciu sektora finansowego. Istnieją poważne zagrożenia dla określonych w programie celów budżetowych, począwszy od roku 2009, głównie w związku z wyraźnie optymistycznym scenariuszem ekonomicznym, co już potwierdzają najnowsze dane ⁽¹⁾.

W związku z powyższą oceną wzywa się Niderlandy do realizacji w roku 2009 zaplanowanej polityki budżetowej zgodnie z europejskim planem naprawy gospodarczej i w ramach paktu stabilności i wzrostu, aby ograniczyć ryzyko dalszego pogorszenia się salda budżetowego w roku 2010 w stosunku do najnowszych prognoz, a następnie, począwszy od roku 2011 — do realizacji celu średniookresowego.

Porównanie głównych prognoz makroekonomicznych i budżetowych

		2007	2008	2009	2010	2011
Realny PKB (zmiana w %)	PS grudzień 2008	3,5	2,25	1,25	2	2
	KOM styczeń 2009	3,5	1,9	- 2,0	0,2	bd.
	<i>PS listopad 2007</i>	2,75	2,5	1,75	1,75	<i>bd.</i>
Inflacja HICP (%)	PS grudzień 2008	1,6	2,5	3,25	2	2
	KOM styczeń 2009	1,6	2,2	1,9	1,8	bd.
	<i>PS listopad 2007</i>	1,5	2,25	2	2	<i>bd.</i>
Luka produktowa ⁽¹⁾ (% potencjalnego PKB)	PS grudzień 2008	0,9	0,7	- 0,1	- 0,5	- 0,6
	KOM styczeń 2009 ⁽²⁾	2,1	2,1	- 1,2	- 2,2	bd.
	<i>PS listopad 2007</i>	1,6	2,3	2,7	<i>bd.</i>	<i>bd.</i>

⁽¹⁾ 17 lutego 2009 r. Krajowy Urząd Analiz Polityki Ekonomicznej opublikował nową prognozę przewidującą spadek wzrostu gospodarczego do poziomu -3,5 % w roku 2009 i -0,25 % w roku 2010, a także spadek salda sektora instytucji rządowych i samorządowych do -2,9 % PKB w roku 2009 i do -5,4 % PKB w roku 2010.

		2007	2008	2009	2010	2011
Wierzytelności/zadłużenie netto wobec reszty świata (% PKB)	PS grudzień 2008	9,5	8,5	9,5	7,5	8,0
	KOM styczeń 2009	9,4	7,7	5,9	5,4	bd.
	PS listopad 2007	6,6	6,5	7,2	7,5	bd.
Dochody sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PS grudzień 2008	45,6	46,6	46,3	46,1	46,3
	KOM styczeń 2009	45,6	46,8	46,1	45,6	bd.
	PS listopad 2007	45,9	46,9	46,9	47,2	bd.
Wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PS grudzień 2008	45,3	45,4	45,1	45,3	45,2
	KOM styczeń 2009	45,3	45,7	47,4	48,3	bd.
	PS listopad 2007	46,3	46,4	46,3	46,5	bd.
Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PS grudzień 2008	0,3	1,2	1,2	0,8	1,1
	KOM styczeń 2009	0,3	1,1	- 1,4	- 2,7	bd.
	PS listopad 2007	- 0,4	0,5	0,6	0,7	bd.
Saldo pierwotne (% PKB)	PS grudzień 2008	2,6	3,4	3,30	2,9	3,1
	KOM styczeń 2009	2,6	3,5	1,2	- 0,2	bd.
	PS listopad 2007	1,8	2,7	2,7	2,7	bd.
Saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne ⁽¹⁾ (% PKB)	PS grudzień 2008	- 0,1	0,8	1,3	1,1	1,5
	KOM styczeń 2009	- 0,8	0,0	- 0,7	- 1,5	bd.
	PS listopad 2007	- 0,2	0,5	1,1	bd.	bd.
Saldo strukturalne ⁽²⁾ (% PKB)	PS grudzień 2008	- 0,1	0,8	1,0	1,1	1,5
	KOM styczeń 2009	- 0,8	0,0	- 1,0	- 1,5	bd.
	PS listopad 2007	- 0,2	0,5	0,7	bd.	bd.
Dług brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PS grudzień 2008	45,7	42,1	39,6	38,0	36,2
	KOM styczeń 2009	45,7	57,3	53,2	55,2	bd.
	PS listopad 2007	46,8	45	43	41,2	bd.

Uwagi:

(1) Podane w programie wartości luki produktowej oraz salda w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne zostały przeliczone przez służby Komisji na podstawie informacji przedstawionych w programie.

(2) W oparciu o szacunkowy potencjalny wzrost w wysokości odpowiednio 1,7 %, 1,8 %, 1,3 % i 1,2 % w latach 2007–2010.

(3) Saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne skorygowane o działania jednorazowe i inne działania tymczasowe. Działania jednorazowe i inne działania tymczasowe wynoszą 0,3 % PKB w roku 2009; zgodnie z najnowszym programem i śródkresową prognozą służb Komisji ze stycznia środki te przyczyniają się do zmniejszenia deficytu.

Źródło:

Program stabilności (PS); prognozy śródkresowe służb Komisji ze stycznia 2009 r. (KOM); obliczenia służb Komisji.